

Afskrift af Galten Egnarkiv, Annales 1986. "Kvinden, der bedrev mystiske kunster. Om Sidsel Rolandsdatter."

Sidst i november 1821 kom et par velklædte kvindemennesker ved aftenstid ind til en Gård i Rosmus og bad om nattekvarter. De var Kløge Folk, sagde de, og kunne kurere alle mulige sygdomme. De var netop nu blevet kaldt ud til en stakkels syg kone, men havde uheldigvis glemt både hendes navn og bopæl, hvorfor de nu søgte hende fra by til by.

Gaardmanden og hans Kone tog vel imod dem, og man sad og snakkede en tid, inden man gik til ro.

Næste morgen spurgte de fremmede, om der var en rød kat i gården. Manden og Konen forsikrede, at der ingen rød kat fandtes i hele byen. Med ængstelse og betænkelige miner fortalte kvinderne nu, at de om morgenen havde set en rød kat gå over gården, og at dette sammen med andre tegn, der var iagttagne, betød en stor ulykke for gårdens ejer. Resultatet blev, at de fik manden og konen bildt ind, at der forestod dem en frygtelig ulykke. Den ene af dem skulle hænge sig inden længe, eller på anden måde komme ulykkeligt af dage. De kløge kvinder var dog i stand til at afværge ulykken, hvis manden inden solnedgang havde tilvejebragt det fornødne, som bestod i 300 rigsbankdaler foruden en del mere.

Den bestyrkede Mand kastede sig straks til hest og red om til venner og bekendte og var også så heldig at få de 300 daler skrabet sammen. Pengene blev overgivet til de fremmede kvinder sammen med følgende klædningsstykker: en blå vadmelns kvindefrakke med sølvhager, en fruentimmer- klædning, to brune silkehalstørklæder og syv andre kvindhalstørklæder, to par blå og to par hvide strømper samt 2 stor tinfade.

Den 1. december skulle manden køre kvinderne og deres gods til Randers, men da de kom til Hørning, gav de ham lov til at vende tilbage med pålæg om at møde dem niendedagen derefter i Randers hos en navngiven bager for at få tilbageleveret de 300 rigsbankdaler såvel som alt det øvrige, ubeskåret og i god stand. Han skulle nu ufortøvet begive sig på hjemvejen, thi det gjaldt hans liv at være hjemme inden solnedgang. Ved afskeden lovede kvinderne ham at passe vel paa sager og penge, der hos dem skulle være lige så sikre, som de lå i hans kones dragkiste, og sluttelig pålagde de ham at iagttage den dybeste tavshed, indtil de mødtes i Randers.

Manden kom hjem i betimelig tid og indfandt sig altså 9 dage senere på det aftalte sted i Randers. Men der kendte man intet til sagen og havde hverken set kvinderne, pengene eller tøjet.. Det begyndte nu at gå op for manden, at han var blevet bedraget, og efter hjemkomsten forsøgte han at opspore de to forslagne kvindemennesker. Han kom så langt som til Kolding og måtte så opgive ævret og overlade resten til øvrigheden.

Hen på vinteren lykkedes det også politiet at finde bedragerne. Det var Sidsel Rolandsdatter fra Storning og hendes datter Anne Marie. Sidsel var af natmandsfamilie og havde tidligere boet i Natmandshuset ved Aarhus, men var sammen med sin mand Laurs Andrup, kaldet "Tambour" eller "Døve Laus" - døvheden gjorde sig især gældende, når politiet vilde tale med ham - flyttede til Storning i 1820'erne. Han var glarmester og kørte sammen med sin kone rundt om i landet og "satte ruder i".

Sidsel var i besiddelse af megen talefærdighed, kunne græde, når det syntes passende og var både snu og snedig. Som man vil have set af det foregående, var hun en "hjælpesom natur", når det gjaldt om at afværge en stor fare, selvfølgelig mod et passende vederlag.

Nogle år senere - det var 1. maj 1836 - kom "Døve-Laus" og Sidsel kørende til husmand Jens Olesen på Mørke mark. Glarmesteren skulle sætte nogle vinduesruder i, og de fik lov at overnatte i laden. Da husmandens kone næst morgen gik ud for at malke køerne, fortalte Sidsel, at hun to gange om natten havde haft besøg af en hare, der havde indgivet husmandens hest en vis drik. Da haren kom tredje gang afværgede Sidsel dette. Hun tilføjede, at hvis husmandsfamilien ikke søgte råd, ville alt hvad levende de ejede, om kort tid uddø, og manden komme til at tigge sit brød. Sidsel skulle gerne gøre, hvad hun formåede for at afværge den forfærdelige ulykke. Foreløbig måtte hun have 5 rigsbankdaler, og dem fik hun med det samme., og medens de drøftede situationen, udtalte hun sin forbavselse over, at et spøgelse lå nedgravet foran familiens seng og havde ligget der i 9 år. De vedede så at sige dagligen på årsagen til den kommende ulykke. Hun ville derfor meget tilråde, at de gravede uhyret op.

Den arme Jens Olesen gravede sveddræppende i lergulvet. Imedens yttrede Sidsel, at så snart spøgelseset viste sig, skulle han øjeblikkeligt gribe det, da det eller sank dybere og dybere ned. Ved at komme en halv alen med i jorden bemærkede han en sort skabning. Den skrækslagne mand tog mod til sig og greb krabaten om halsen. Det var skindet af en død muldvarp, udstoppet med sand og sten. Sidsel greb gespenset, løftede det op og påstod, at det vejede til 60 rigsbankdaler, som i hast måtte fremskaffes og pengene tillige med spøgelseset brændes hurtigst muligt. Hun fik straks pengene.

Ild blev gjort på skorstenen, medens Sidsel indviklede pengene i gammelt papir og selv ville brænde dem bagefter. Husmanden blev beordret til at brænde spøgelseset. Med bankende hjerte stod han "omhyldet af røg og forpestende stank og holdt spøgelseset over blået, for at det ikke skulle springe bort".

Glarmesterfamilien drog nu bort, idet Sidsel bemærkede, at hun i 9 nætter skulle til 9 forskellige kirker og på hvert sted samles med Fanden og adskillige troldhekse. Heksene skulle være anklagere og Sidsel forsvarer for husmanden og hans kone.

En 10-12 dage senere kom Sidsel igen. Hun skulle have nogle klædningsstykker og noget bohaver til den onde, men havde i øvrigt en hilsen fra "ham selv" om 25 rigsbankdaler i rede penge, og hvis han ikke fik dem, var deres liv omsonst. Jens Olesen havde ikke pengene, men for at redde sit liv skyndte han sig til Thorsager, hvor han lånte pengene af en bekendt. Imidlertid havde Sidsel pålagt hans Kone ikke at omtale sagen til noget menneske, thi saa var det hele forgæves. Bohavet og klædningsstykkerne skulle manden køre til Uggelhuse. På den måde fortsatte Sidsel med 2-3 Uugers mellemrum at udplyndre den arme husmand. Til sidst måtte han pantsætte en hest for 30 rigsbankdaler hos gårdmand Peder Lykke i Ugelbølle, thi hvis pengene ikke præsteredes, vilde Fanden hente ham og hans kone. Sidsel skulle så gøre, hvad hun formåede og håbede da også det bedste, eftersom hun havde vist "ham selv" adskillige tjenester. Forhandlingerne var imidlertid meget vanskelige, og for at få det til at glide bedre forlangte hun en dag et lam til frokost for "ham selv" og anklagerne, hvad hun også fik.

Adskillige gange havde Jens olesen måttet transportere så det ene, så det andet til Uggelhuse, og han fik nu henstand med yderligere betalinger indtil Mortensaften, på hvilket tidspunkt han skulle rykke ud med 31 rigsbankdaler, 9 skpr. rug, 9 skp. kartofler, svins flæsk, 3 får og nok et lam, mel gryn malt, en morter, et bryggerkar og en kedel. Alt dette skulle gennen Sidsel Rolandsdatter leveres til Fanden, og de var så befriede for videre tiltale. Overflødighed af formue og tredobbelt velstand ville strømme ind til dem.

På vejen hjem efter at have afleveret alt det kom Jens Olesen imidlertid i tanker om, at han vist havde båret sig tosset ad. Han sad og regnede ud, at Sidsel i løbet af de sidste 3 måneder havde fået 135 rigsbankdaler i penge, 66 alen hørlærred, 7 par lagner, 10 særke og i øvrigt allehånde beklædningsgenstande, fødevarer m.m. Det meste af hans formue var gået i løbet, og efter samråd med sin familie gik han til en prokurator i Randers, der foretog den fornødne henvendelse til øvrigheden.

Sidsel blev sat fast, men påstod sig uskyldig. Hense virksomhed havde bestået i at afvende en ulykke, og det måtte kaldes en fortjenstfuld gerning.

På samme tid dukkede en anden lignende sag af noget ældre dato op. Aftægtsmand Peder Pedersen Overgaard af Kariby forklarede, at Sidsel omkring 1815 var kommet til hans moder og havde bildt hende ind, at årsagen til hendes datters sygdom var noget, der lå nedgravet på forskellige steder i gården., ligesom hun forklarede, at der forestod gårdens kreaturer en stor ulykke. Det havde kostet 900 rigsbankdaler og en del sengekæder, gangtøj og fødevarer for at få Sidsel til at afværge ulykkerne. I de følgende år var hun af og til kommet til gården og havde under forskellige påskud fralistet beboerne penge og varer.

I forhørene indrømmed Sidsel rigtigheden af en del af disse beskyldninger, rigtignok udlagt på en anden måde, og den 12. December 1837 faldt der dom i sagen ved landsoverretten i Viborg. Hun blev dømt til 2 års tugthusstraf for at have "udøvet mystiske kunster, bedragerier og kvaksalveri etc."

Sidsel Rolandsdatter og hendes mand "Døve Laus" boede i et hus ved gadekæret i Storrिंग, senere i fattighuset, uden at de dog fik understøttelse af sognet. "Døve Laus" døde 25. febr. 1853, omtrent 93 år gammel, og lærer Weiersø skrev en gravskrift over ham. En vinternat det følgende år opstod der ild i fattighuset, og Sidsel blev båret ud i ret forbrændt tilstand. Efter et langt og smertefuldt sygeleje døde hun på sygehuset i Aarhus den 30. april 1854.

Sidsle og Laus efterlod sig 4 børn. Hun skal i sin ungdom have været meget smuk.

Efterskrift.

Lars Larsen Andrup og Sidsel Rolandsdatter må være flyttet til Storrिंग mellem 1825 og 1827, idet den yngste datter blev døbt i Storrिंग kirke i 1827. De 4 ældste børn er derimod ikke at finde i kirkebogen. Hvor familien kom fra lader sig heller ikke udled af tilgangslisten. Man har åbenbart glemt at melde sig hos sognepræsten, sådan som tilflyttere på den tid havde pligt til. Et andet eksempel på denne lidt uhøjtidelige holdning til de registrerende myndigheder er, at Lars fra 1840 til 1845 er blevet hele 12 år ældre, hvilket folketællingslisterne kan bevidne.

I kirkebogen er optegnet, at Lars Andrup døde den 26/2 1853 som 90 årig, og Sidsel kom som omtalt i artiklen ulykkeligt af dage året efter. Hun var da 70 år. Ved hendes begravelse den 30/4-1854 noterer Præsten, at hun var blevet slemt forbrændt ved en brand, og at hun siden har været indlagt på amtets sygehus.